

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (čtvrtého senátu)

21. října 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Soudní spolupráce v občanskoprávních věcech — Příslušnost a uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti — Nařízení (ES) č. 2201/2003 — Oblast působnosti — Článek 1 odst. 1 písm. b) — Přiznání, výkon, převedení a úplné nebo částečné odnětí rodičovské zodpovědnosti — Článek 2 — Pojem ‚rodičovská zodpovědnost‘ — Spor mezi rodiči ohledně vycestování jejich dítěte a vydání cestovního pasu tomuto dítěti — Prorogace příslušnosti — Článek 12 — Podmínky — Přijetí příslušnosti soudu, u něhož byl podán návrh — Nedostavení se odpůrce k soudu — Nezpochybnění soudní příslušnosti opatrovníkem ustanoveným odpůrci soudem, u něhož byl podán návrh“

Ve věci C-215/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud, Bulharsko) ze dne 11. května 2015, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, v řízení

Vasilka Ivanova Gogova

proti

Iljovi Dimitrovovi Iljevovi,

SOUDNÍ DVŮR (čtvrtý senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda třetího senátu, vykonávající funkci předsedy čtvrtého senátu, J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal a K. Jürimäe (zpravodajka), soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: I. Illéssy, rada,

s přihlédnutím k rozhodnutí předsedy Soudního dvora ze dne 3. července 2015 o projednání věci ve zrychleném řízení podle článku 23a statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. září 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za českou vládu J. Vláčilem, jako zmocněncem,
- za španělskou vládu M. A. Sampol Pucurullem, jako zmocněncem,

* Jednací jazyk: bulharština.

— za Evropskou komisi S. Petrovou a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí generálního advokáta,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 1 odst. 1 písm. b), čl. 2 bodu 7, čl. 8 odst. 1 a čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi V.I. Gogovou a I.D. Iljevem ohledně vydání nového cestovního pasu jejich dítěti.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Body 5 a 12 odůvodnění nařízení č. 2201/2003 zní:
„(5) V zájmu zajištění rovnosti všech dětí se toto nařízení vztahuje na veškerá rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti, včetně opatření k ochraně dítěte, bez jakýchkoliv vazeb na řízení ve věcech manželských.

[...]

(12) Pravidla pro určení příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanovená tímto nařízením jsou formulována s ohledem na nejlepší zájmy dítěte, zejména na blízkost. To znamená, že příslušným by měl být především soud členského státu, ve kterém má dítě své obvyklé bydliště, s výjimkou určitých případů změny bydliště dítěte, nebo soud určený dohodou nositelů rodičovské zodpovědnosti.“
- 4 Článek 1 tohoto nařízení, nadepsaný „Oblast působnosti“, stanoví:
„1. Toto nařízení se bez ohledu na druh soudu vztahuje na občanskoprávní věci týkající se

[...]

b) priznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti.

2. Věci uvedené v odst. 1 písm. b) se mohou zejména týkat

a) práva péče o dítě a práva na styk s dítětem;

b) poručnictví, opatrovnictví a podobných institutů;

c) určení osoby, orgánu nebo jiného subjektu odpovědných za dítě či jeho jmění nebo pověřených zastupováním dítěte či napomáháním dítěti a stanovení jejich úkolů;

d) umístění dítěte do pěstounské rodiny nebo ústavní péče;

e) opatření k ochraně dítěte spojených se správou, zachováním a nakládáním se jměním dítěte.

3. Toto nařízení se nevztahuje na

- a) určení nebo popření rodičovství;
- b) rozhodnutí o osvojení, předadopční opatření nebo na neplatnost či zrušení osvojení;
- c) příjmení a jména dítěte;
- d) dosažení zletilosti;
- e) vyživovací povinnosti;
- f) správy jmění nebo dědictví;
- g) opatření přijatá v důsledku trestných činů spáchaných dětmi.“

5 V článku 2 bodě 7 uvedeného nařízení je pojem „rodičovská zodpovědnost“ definován jako „veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou. Tento pojem zahrnuje především právo péče o dítě a právo na styk s dítětem“.

6 Článek 8 téhož nařízení, nadepsaný „Obecná příslušnost“, zní:

„1. Soudy členského státu jsou příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu.

2. Odstavec 1 platí s výhradou [článku 12].“

7 Článek 12 nařízení č. 2201/2003, nadepsaný „Pokračování [Prorogace] příslušnosti“, stanoví:

„1. Soudy členského státu příslušné podle článku 3 rozhodovat o návrhu na rozvod, rozlukou nebo na prohlášení manželství za neplatné jsou příslušné rozhodovat o každé věci týkající se rodičovské zodpovědnosti spojené s tímto návrhem v případě,

a) že alespoň jeden z manželů má rodičovskou zodpovědnost k dítěti

a

b) manželé a nositelé rodičovské zodpovědnosti v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijali a je to v zájmu dítěte.

[...]

3. Soudy členského státu jsou příslušné k rozhodnutí ve věci rodičovské zodpovědnosti i v jiných řízeních, než která jsou uvedena v odstavci 1, v případě, že

a) dítě má silný vztah k tomuto členskému státu, zejména z toho důvodu, že jeden z nositelů rodičovské zodpovědnosti má v tomto členském státě obvyklé bydliště nebo dítě je státním příslušníkem tohoto členského státu,

a

- b) všechny strany řízení v době zahájení řízení příslušnost soudů výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijaly a je to v zájmu dítěte.

[...]

- 8 Článek 16 tohoto nařízení, nadepsaný „Zahájení řízení u soudu“, stanoví:

„1. Za zahájení řízení u soudu se považuje okamžik, kdy

- a) návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost byl podán k soudu za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro doručení odpůrci,

nebo

- b) písemnost byla převzata orgánem odpovědným za její doručení v případě, že musí být doručena před podáním k soudu, za předpokladu, že navrhovatel následně neopomněl přijmout opatření požadovaná pro podání písemnosti k soudu.“

Bulharské právo

Zákon o bulharských dokladech totožnosti

- 9 Článek 45 odst. 1 zákona o bulharských dokladech totožnosti (Zakon za balgarskite lični dokumenti) stanoví, že žádost o vydání cestovního pasu podávají v případě nezletilce jeho rodiče osobně.
- 10 Podle čl. 78 odst. 1 uvedeného zákona ve spojení s jeho čl. 76 bodem 9 je ministr vnitra nebo jím pověřená osoba oprávněn zakázat dítěti vycestování z Bulharské republiky, pokud nebyl předložen notářsky ověřený písemný souhlas rodičů s vycestováním dítěte do zahraničí.

Zákoník o rodině

- 11 Článek 127a zákoníku o rodině (Semjen kodeks) stanoví:

„1. Otázky spojené s vycestováním dítěte do zahraničí a s vystavením dokladů totožnosti nezbytných k tomuto účelu řeší rodiče společnou dohodou.

2. Nedosáhnou-li rodiče dohody podle předchozího odstavce, jejich spor rozhodne Rajonen sad (okresní soud), v jehož obvodu má dítě současné bydliště.

3. Řízení před soudem se zahájí na návrh jednoho z rodičů. Soud vyslechne druhého rodiče, ledaže se bez závažného důvodu nedostaví. Soud může provést dokazování i bez návrhu.

[...]

Občanský soudní řád

- 12 Článek 47 občanského soudního řádu (Graždanski procesualen kodeks) stanoví:

„1. Není-li možné zastihnout žalovaného na adrese uvedené v písemnostech ani nalézt osobu, která by souhlasila s převzetím zásilky, vyvěsí doručovatel na dveře nebo poštovní schránku dotyčné osoby oznámení; nemá-li k nim přístup, vyvěsí oznámení na vstupní dveře domu nebo na viditelné místo v jeho blízkosti. Má-li doručovatel k poštovní schránce přístup, uloží do ní také oznámení.

2. V oznámení se uvede, že písemnosti – podle toho, zda doručování provádí soudní úředník, nebo obecní úředník – byly uloženy v kanceláři soudu, nebo na obecním úřadě a tam mohou být vyzvednuty po dobu dvou týdnů ode dne vyvěšení oznámení.

3. Pokud si žalovaný dokumenty nevyzvedne, vyzve soud žalobce, aby mu poskytl informace o místě bydliště žalovaného s výjimkou případů uvedených v čl. 40 odst. 2 a čl. 41 odst. 1, kdy se oznámení zakládá do spisu. Pokud uvedená adresa neodpovídá trvalému nebo přechodnému bydlišti účastníka řízení, soud v souladu s odstavci 1 a 2 nařídí doručení na adresu přechodného nebo trvalého bydliště.

4. Pokud doručovatel zjistí, že žalovaný na uvedené adrese nepobývá, vyzve soud žalobce, aby poskytl informace o místě bydliště žalovaného bez ohledu na vyvěšení oznámení podle odstavce 1.

5. Zásilka se považuje za doručenu uplynutím lhůty pro vyzvednutí zásilky v soudní kanceláři nebo na obecním úřadě.

6. Jakmile soud ověří řádnost doručení, nařídí, aby oznámení o doručení bylo založeno do spisu, a určí zvláštního zástupce na náklady žalobce.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 13 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že V. I. Gogova a I. D. Iljev jsou rodiče dítěte, kterému bylo v době rozhodné z hlediska skutečností v původním řízení 10 let. Toto dítě, které je bulharským státním příslušníkem, pobývá se svou matkou v Miláně (Itálie). Rodiče, oba bulharští státní příslušníci, žijí odděleně. I. D. Iljev rovněž pobývá v Itálii.
- 14 V. I. Gogova měla zájem o vydání nového cestovního pasu pro své dítě, protože platnost jeho stávajícího cestovního pasu skončila dne 5. dubna 2012, a to mimo jiné proto, aby s ním mohla vycestovat do Bulharska.
- 15 Podle bulharského práva rozhodují o vycestování nezletilého dítěte a o vydání cestovního pasu na jeho jméno rodiče na základě společné dohody. Mimoto o vydání cestovního pasu pro takové dítě musí oba jeho rodiče požádat u příslušných správních orgánů společně.
- 16 Vzhledem k tomu, že I. D. Iljev se stěžovatelkou v původním řízení při získávání nového cestovního pasu na jméno jejich dítěte nespolupracoval, podala V. I. Gogova u Rajonen sad – Petrič (okresní soud v Petriči, Bulharsko) návrh, aby rozhodl v jejím sporu s I. D. Iljevem ohledně možnosti jejich dítěte vycestovat mimo státní území a o vydání nového cestovního pasu tomuto dítěti.
- 17 Vzhledem k nemožnosti doručit návrh na zahájení řízení I. D. Iljevovi, jež nebylo možné na oznámené adrese zastihnout, mu uvedený soud ustanovil na základě čl. 47 odst. 6 občanského soudního řádu opatrovníka. Tento opatrovník nepochybně příslušnost bulharských soudů a prohlásil, že spor musí být vyřešen s ohledem na zájem dítěte.
- 18 Usnesením ze dne 10. listopadu 2014 Rajonen sad – Petrič (okresní soud v Petriči) rozhodl, že se návrh V. I. Gogové řídí článkem 127a zákoníku o rodině a týká se rodičovské zodpovědnosti k dítěti ve smyslu článku 8 nařízení č. 2201/2003. Jelikož tento soud konstatoval, že dítě má obvyklé bydliště v Itálii, prohlásil se za nepříslušný pro rozhodování o tomto návrhu a řízení zastavil.
- 19 V. I. Gogova podala proti tomuto usnesení odvolání k Okražen sad – Blagoevgrad (krajský soud v Blagoevgradu, Bulharsko). Tento soud zaprvé uvedené usnesení potvrdil a zadruhé dospěl k závěru, že nedochází k „prorogaci příslušnosti“ bulharských soudů ve smyslu čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003. Tento soud totiž uvedl, že ačkoli I. D. Iljev nepříslušnost těchto soudů nenamítl, účastnil se řízení pouze prostřednictvím opatrovníka ustanoveného v jeho nepřítomnosti.

- 20 Stěžovatelka v původním řízení tedy podala kasační stížnost k Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud). Tento soud má za to, že výsledek řízení o této kasační stížnosti závisí na prvním místě na tom, zda se soudní řízení upravené v čl. 127a odst. 2 zákoníku o rodině, které umožňuje nahradit soudním rozhodnutím chybějící souhlas některého z rodičů s vycestováním jejich dítěte mimo státní území a s vydáním cestovního pasu na jeho jméno, spadá do působnosti nařízení č. 2201/2003, takže by příslušnost soudů musela být určena na základě ustanovení tohoto nařízení. Podle uvedeného soudu vyvstává zvláště otázka, zda se takové řízení týká „rodičovské zodpovědnosti“ ve smyslu čl. 2 bodu 7 uvedeného nařízení. Podle něj je v tomto rámci nutné určit, zda se uvedené nařízení na toto řízení vztahuje, rovněž vzhledem k tomu, že podle bulharského práva musí být soudní rozhodnutí vydané v uvedeném řízení předloženo bulharským správním orgánům, aby bylo dotyčnému dítěti dovoleno vycestovat mimo státní území nebo aby mu byl vydán cestovní pas.
- 21 Na druhém místě si předkládající soud klade otázku, zda může být v daném případě příslušnost bulharských soudů založena na čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 vzhledem k tomu, že opatrovník ustanovený těmito soudy k zastupování I.D. Iljeva nezpochybnil jejich příslušnost k rozhodování sporu v původním řízení.
- 22 Za těchto podmínek se Varchoven kasacionen sad (Nejvyšší kasační soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:
- „1) Jedná se v případě zákonem stanovené možnosti občanskoprávních soudů rozhodnout ve sporu, ve kterém se rodiče přou o vycestování jejich dítěte do zahraničí a o vystavení dokladu totožnosti, a použitelné hmotné právo vyžaduje, aby byla tato rodičovská práva k dítěti vykonávána oběma rodiči společně, o řízení týkající se ‚přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti‘ ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 ve spojení s jeho čl. 2 bodem 7, na které je použitelný čl. 8 odst. 1 uvedeného nařízení?
- 2) Jsou dány důvody zakládající mezinárodní příslušnost v občanskoprávních sporech týkajících se rodičovské zodpovědnosti, pokud rozhodnutí nahrazuje právní skutečnost, která je významná pro správní řízení týkající se dítěte, a použitelné právo stanoví, že toto řízení má být vedeno v určitém členském státě Evropské unie?
- 3) Je třeba mít za to, že se jedná o prorogaci příslušnosti podle čl. 12 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003, pokud zástupce odpůrce v řízení o kasační stížnosti nezpochybnil příslušnost soudu, ale tento zástupce nebyl zmocněn odpůrcem, nýbrž ustanoven soudem, a to vzhledem k obtížím spojeným s informováním odpůrce, aby se mohl osobně či prostřednictvím zmocněného zástupce účastnit projednávání sporu?“

Řízení před Soudním dvorem

- 23 Na žádost předkládajícího soudu zkoumal určený senát nutnost projednání věci v naléhavém řízení o předběžné otázce podle článku 107 jednacího řádu Soudního dvora. Uvedený senát po vyslechnutí generálního advokáta rozhodl, že se této žádosti nevyhovuje.
- 24 Usnesením Gogova (C-215/15, EU:C:2015:466) předseda Soudního dvora rozhodl, že věc bude projednána ve zrychleném řízení podle článku 23a statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 105 odst. 1 jednacího řádu.

K předběžným otázkám

K první a druhé otázce

- 25 Podstatou první a druhé otázky předkládajícího soudu, které je třeba zkoumat společně, je, zda návrh, kterým jeden z rodičů žádá soud o nahrazení chybějícího souhlasu druhého rodiče s vycestováním jejich dítěte mimo členský stát bydliště tohoto dítěte a s vydáním cestovního pasu na jméno tohoto dítěte, spadá do věcné působnosti nařízení č. 2201/2003, a to i v případě, že se výsledným rozhodnutím vydaným v řízení o tomto návrhu budou muset řídit orgány členského státu, jehož je toto dítě státním příslušníkem, v rámci správního řízení o vydání tohoto cestovního pasu.
- 26 Pokud jde o věcnou působnost nařízení č. 2201/2003, z čl. 1 odst. 1 písm. b) tohoto nařízení vyplývá, že se bez ohledu na druh soudu vztahuje na občanskoprávní věci týkající se mimo jiné přiznání, výkonu, převedení a úplného nebo částečného odnětí rodičovské zodpovědnosti. V tomto rámci nesmí být pojem „občanskoprávní věci“ chápán restriktivně, nýbrž jako autonomní pojem unijního práva zahrnující zejména veškeré návrhy, opatření či rozhodnutí ve věci „rodičovské zodpovědnosti“ ve smyslu téhož nařízení v souladu s cílem připomenutým v bodě 5 jeho odůvodnění (v tomto smyslu viz rozsudek C, C-435/06, EU:C:2007:714, body 46 až 51).
- 27 V tomto ohledu je pojem „rodičovská zodpovědnost“ v čl. 2 bodě 7 nařízení č. 2201/2003 definován široce v tom smyslu, že zahrnuje veškerá práva a povinnosti fyzické nebo právnické osoby týkající se dítěte nebo jmění dítěte, která jsou jí svěřena rozhodnutím, právními předpisy nebo právně závaznou dohodou (rozsudek C, C-435/06, EU:C:2007:714, bod 49, a rozsudek C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, bod 59). Dále je třeba uvést, že čl. 1 odst. 2 tohoto nařízení sice obsahuje výčet věcí, na které se uvedené nařízení vztahuje v rámci „rodičovské zodpovědnosti“, avšak tento výčet není taxativní, ale pouze demonstrativní, jak to dokládá použití výrazu „zejména“ (rozsudek C, C-435/06, EU:C:2007:714, bod 30, a rozsudek C., C-92/12 PPU, EU:C:2012:255, bod 63).
- 28 Pro určení, zda určitý návrh spadá do působnosti nařízení č. 2201/2003, je třeba vycházet z jeho předmětu [viz obdobně, pokud jde o pojem „věci osobního stavu, způsobilosti fyzické osoby“ ve smyslu čl. 1 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42), rozsudek Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, body 29 a 30, a pokud jde o pojem „sociální zabezpečení“ ve smyslu tohoto ustanovení, rozsudek Baten, C-271/00, EU:C:2002:656, body 46 a 47].
- 29 Pokud jde o takový návrh, jako je návrh ve věci v původním řízení, z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že v rámci řízení o něm má soud rozhodnout o nutnosti vydání cestovního pasu dotyčnému dítěti a o právu rodiče, který návrh předkládá, podat žádost o tento cestovní pas a vycestovat s tímto dítětem do zahraničí bez souhlasu druhého rodiče. Předmětem takového návrhu je tedy výkon „rodičovské zodpovědnosti“ k uvedenému dítěti ve smyslu čl. 1 odst. 1 písm. b) nařízení č. 2201/2003 ve spojení s jeho čl. 2 bodem 7.
- 30 Mimoto je třeba konstatovat, že se na takový návrh, o jaký jde ve věci v původním řízení, nevztahuje žádná z výjimek taxativně vyjmenovaných v čl. 1 odst. 3 uvedeného nařízení.
- 31 Z toho plyne, že takový návrh spadá do působnosti nařízení č. 2201/2003.
- 32 Tento závěr nemůže být zpochybněn pouhou skutečností, že se takový návrh, jako je návrh ve věci v původním řízení, týká určitého konkrétního rozhodnutí o dítěti, a nikoli všech podmínek výkonu rodičovské zodpovědnosti. Jak bylo připomenuto v bodech 26 a 27 tohoto rozsudku, uvedené nařízení se totiž vztahuje na všechna rozhodnutí v dané oblasti bez ohledu na to, zda se týkají určitého konkrétního aspektu rodičovské zodpovědnosti nebo zda vymezují její výkon obecně.

- 33 Stejně tak skutečnost, že se výsledným rozhodnutím vydaným v řízení o uvedeném návrhu budou muset řídit orgány členského státu, jehož je dotyčné dítě státním příslušníkem, v daném případě Bulharské republiky, v rámci správního řízení o vydání cestovního pasu na jméno tohoto dítěte, nemůže vést k odlišnému výkladu nařízení č. 2201/2003.
- 34 V tomto ohledu postačí konstatovat, že takové řízení, o jaké jde ve věci v původním řízení, beztak nevede přímo k vydání cestovního pasu, nýbrž pouze k tomu, že jedné z osob vykonávajících rodičovskou zodpovědnost k dotyčnému dítěti bude umožněno podat žádost o vydání cestovního pasu na jméno tohoto dítěte bez účasti, přítomnosti či souhlasu druhé osoby vykonávající rodičovskou zodpovědnost, aniž jsou tím dotčeny ostatní podmínky stanovené bulharským právem pro vydání takového dokladu.
- 35 S ohledem na předchozí úvahy je třeba na první a druhou otázku opovědět tak, že návrh, kterým jeden z rodičů žádá soud o nahrazení chybějícího souhlasu druhého rodiče s vycestováním jejich dítěte mimo členský stát bydliště tohoto dítěte a s vydáním cestovního pasu na jméno tohoto dítěte, spadá do věcné působnosti nařízení č. 2201/2003, a to i v případě, že se výsledným rozhodnutím vydaným v řízení o tomto návrhu budou muset řídit orgány členského státu, jehož je toto dítě státním příslušníkem, v rámci správního řízení o vydání tohoto cestovního pasu.

Ke třetí otázce

- 36 Třetí otázka se týká výkladu čl. 12 odst. 1 nařízení č. 2201/2003. Podle tohoto ustanovení jsou za určitých podmínek soudy členského státu, u nichž byl podán návrh na rozvod, rozluku nebo na prohlášení manželství za neplatné, příslušné rozhodovat o každé věci týkající se rodičovské zodpovědnosti spojené s tímto návrhem.
- 37 Z předkládacího rozhodnutí ani z vyjádření předložených Soudnímu dvoru přitom nevyplývá, že byl předkládajícímu soudu v daném případě podán takový návrh z oblasti manželských věcí.
- 38 Článek 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003 naproti tomu zavádí pravidlo prorogace příslušnosti umožňující soudům jiného členského státu, než je členský stát obvyklého bydliště dítěte, rozhodovat o návrzích ve věcech rodičovské zodpovědnosti k tomuto dítěti, a to i v případě, že před těmito soudy neprobíhá žádné řízení ve věcech manželských (v tomto smyslu viz rozsudek L, C-656/13, EU:C:2014:2364, bod 45 a 52).
- 39 Proto je třeba třetí otázku chápat tak, že její podstatou je, zda musí být čl. 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 vykládán v tom smyslu, že příslušnost soudů, jimž byl předložen k rozhodnutí návrh ve věcech rodičovské zodpovědnosti, lze považovat za „výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijatou všemi stranami řízení“ ve smyslu tohoto ustanovení již z toho důvodu, že opatrovník, který zastupuje odpůrce a který byl těmito soudy ustanoven vzhledem k nemožnosti doručit odpůrci návrh na zahájení řízení, nevznesl námitku nepřislušnosti uvedených soudů.
- 40 Podle čl. 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 posuzovaného ve světle jeho článku 16 mohou soudy členského státu založit svou příslušnost na prvně uvedeném ustanovení za předpokladu, že je prokázána existence výslovné nebo přinejmenším jednoznačné shody ohledně této příslušnosti mezi všemi účastníky řízení, a to nejpozději ke dni, kdy je návrh na zahájení řízení nebo jiná obdobná písemnost podán ke zvolenému soudu (v tomto smyslu viz rozsudek L, C-656/13, EU:C:2014:2364, bod 56).
- 41 Dále z bodu 12 odůvodnění nařízení č. 2201/2003 vyplývá, že případ příslušnosti upravený v jeho čl. 12 odst. 3 je výjimkou z kritéria blízkosti, podle kterého přísluší rozhodovat o návrzích ve věcech rodičovské zodpovědnosti k tomuto dítěti především soudům členského státu obvyklého bydliště dítěte a které je vyjádřeno v čl. 8 odst. 1 tohoto nařízení. Jak uvedl generální advokát v bodě 64 svého názoru,

smyslem této výjimky je přiznat účastníkům řízení ve věcech rodičovské zodpovědnosti určitou autonomii. Podmínka, podle níž musí být příslušnost soudů, u nichž byl podán návrh, přijata všemi stranami řízení jednoznačně, tedy musí být vykládána striktně.

- 42 V tomto ohledu je třeba zaprvé poukázat na to, že takové přijetí předpokládá minimálně to, aby byl odpůrce s řízením probíhajícím před těmito soudy obeznámen. I když se toto obeznámení samo o sobě nerovná přijetí příslušnosti soudů, u nichž byl návrh podán, nelze každopádně na nepřítomného odpůrce, jemuž nebyl návrh na zahájení řízení doručen a který o zahájeném řízení neví, pohlížet tak, že tuto příslušnost přijal (pokud jde o článek 24 nařízení č. 44/2001, viz obdobně rozsudek A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 54).
- 43 Zadruhé nemůže být vůle odpůrce v původním řízení vyvozena z jednání jeho opatrovníka, který byl uvedenými soudy ustanoven v nepřítomnosti tohoto odpůrce. Jelikož tento opatrovník není s odpůrcem v kontaktu, nemůže od něj získat nezbytné informace k přijetí nebo zpochybnění příslušnosti těchto soudů se znalostí věci (v tomto smyslu viz rozsudek A, C-112/13, EU:C:2014:2195, bod 55).
- 44 Z toho plyne, že v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, nelze příslušnost soudů, u nichž byl podán návrh, považovat za „výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijatou všemi stranami řízení“ ve smyslu čl. 12 odst. 3 nařízení č. 2201/2003.
- 45 Na rozdíl od toho, co před Soudním dvorem tvrdí španělská vláda, nelze tento výklad zpochybnit právem na přístup k soudu či zásadami právní jistoty a užitečného účinku nařízení č. 2201/2003. Podstatou tvrzení, které španělská vláda v tomto ohledu uplatňuje, je, že nemůže-li se stěžovatelka v původním řízení domoci vydání pravomocného rozhodnutí o jejím návrhu kvůli obtížím s doručováním odpůrci v původním řízení, znamená to odepření spravedlnosti, což je v rozporu s výše uvedeným právem a výše uvedenými zásadami.
- 46 Výklad formulovaný v bodě 44 tohoto rozsudku přitom navrhovatele v takové situaci, jako je situace ve věci v původním řízení, nezavazuje možnosti domoci se vydání soudního rozhodnutí, popřípadě rozhodnutí pro zmeškání, před soudy členského státu obvyklého bydliště dotyčného dítěte, které jsou příslušné na základě článku 8 nařízení č. 2201/2003. Tento výklad tedy nevede k odepření spravedlnosti.
- 47 Proto je třeba na třetí otázku odpovědět tak, že čl. 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že příslušnost soudů, jimž byl předložen k rozhodnutí návrh ve věcech rodičovské zodpovědnosti, nelze považovat za „výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijatou všemi stranami řízení“ ve smyslu tohoto ustanovení jen z toho důvodu, že opatrovník, který zastupuje odpůrce a který byl těmito soudy ustanoven vzhledem k nemožnosti doručit odpůrci návrh na zahájení řízení, nevznesl námitku nepříslušnosti uvedených soudů.

K nákladům řízení

- 48 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (čtvrtý senát) rozhodl takto:

- 1) **Návrh, kterým jeden z rodičů žádá soud o nahrazení chybějícího souhlasu druhého rodiče s vycestováním jejich dítěte mimo členský stát bydliště tohoto dítěte a s vydáním cestovního pasu na jméno tohoto dítěte, spadá do věcné působnosti nařízení Rady č. 2201/2003 ze dne**

27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000, a to i v případě, že se výsledným rozhodnutím vydaným v řízení o tomto návrhu budou muset řídit orgány členského státu, jehož je toto dítě státním příslušníkem, v rámci správního řízení o vydání tohoto cestovního pasu.

- 2) Článek 12 odst. 3 písm. b) nařízení č. 2201/2003 musí být vykládán v tom smyslu, že příslušnost soudů, jimž byl předložen k rozhodnutí návrh ve věcech rodičovské zodpovědnosti, nelze považovat za „výslovně či jiným jednoznačným způsobem přijatou všemi stranami řízení“ ve smyslu tohoto ustanovení jen z toho důvodu, že opatrovník, který zastupuje odpůrce a který byl těmito soudy ustanoven vzhledem k nemožnosti doručit odpůrci návrh na zahájení řízení, nevznesl námitku nepřislušnosti uvedených soudů.

Podpisy.